

Berzeviczy mondotta az emlékbeszédet a Nemzeti Kaszinó Széchenyi-ünnepén.

"Egyesítsük a szíveket pártpolitikai, faji, vallási és osztálykülömbőség nélkül!"

(Budapesti tudósítók telefonjelentése.) Széchenyi lakomáját tartotta hétfőn este a Nemzeti Kaszinó. A Széchenyi-serleggel kezében Berzeviczy Albert mondotta az ünnepi beszédet a legnagyobb magyar emlékére. A nagyhatású beszédben többek közt ezeket mondotta:

— A döblingi remete Blickjében hazafiúi elkeseredése monumentális kitörésében a rajtunk az osztrák abszolutizmus által elkövetett igazságtalanságokat így jellemzi: Mi azt állítjuk, hogy velünk legigazságtalanabbul, legszívtelenebbül, leggyalázatosabban bántak és meg vagyunk róla győződve, hogy a nemzeti szabadságunk, nemzetiségünk, testvéreink gyilkosait előbb utóbb el fogja érni.

— Hát vajjon milyen mennydörgő szavakat talált volna az ő hangja, ha azt az igazságtalanságot és kegyetlenséget látta volna, amelyeket rajtunk a világháborút befejező ugynevezett békekötések elkövettek és tapasztalta volna saját szavainak keserű igazságát, hogy:

az egész világon nem érez velünk senki?

— És nekünk az elszennvedett igazságtalanság tudatával szívünkben, tönkretéve, lefegyverezve, ellenségektől körülvéve kell megtalálnunk azt az önuralmat, azt a higgadtságot, de azt az erélyt és bátorságot is, mely a hazát merész kockázatok és kalandok nélkül egy jobb jövő révébe vezesse.

Majd a mostani, a háború és a forradalmak utáni kor bűneiről beszélt és beszédét így fejezte be:

— ... Ha az utolsó órában meg akarjuk menteni a hazát, amelyért Széchenyi élt, össze kell fogunk, össze kell tartanunk abban, hogy a nemzet testéből kirepedhetetlen szigorral kiirtsuk a bomlasztó rákfertést, ellenben az egészséges becsületet, a haza iránti hű szíveket egyesítsük pártpolitikai, faji, vallási és osztálykülömbőségtől eltekintve, a nemzetfeltámasztás egyetlen nagy, szent feladatának szolgálatában.

A felsőtanycsúszai gazdák egyesületük ügyészévé dr. Fajkát választották s ezzel dr. Tóth Imrét kibuktatták

A Szeged-Felsőtanycsúszai Mezőgazdasági Egyesület vasárnap délután tartotta évi rendes tisztújító közgyűlését, amelynek nagy meglepetése volt, hogy ügyészé dr. Tóth Imre kormányfőtanácsos helyett a demokratikus érzelmű kis- és nagygazdák többsége dr. Fajka Lajost a felsőtanycsúszai nép régi vezető harcosát választotta meg.

A gyűlésen teljes számban megjelent a felsőtanycsúszai gazdatiszadsadalom, úgy hogy már az előjelből is következnie lehetett arra, hogy a választásoknál erős hatókra lesz kildtás. Először választották Kordás Pált, alelnökké Szél Imrét és Kordás Józsefet, ügyvezető elnök let: Lóki József, jegyzők lettek Hevesi László és Kosztra Lajos. A tisztikar fentebbi állásainak

betöltésénél nagyobb izgalom nem támadt s a tulajdonképeni vihar az ügyész megválasztásánál robbant ki. Az ügyész választásánál ugyanis váratlanul névszerinti titkos szavazást kéro i vet nyújtottak át a választást vezető elnöknek, aki azt el is rendelte. A szavazatok összeszámlálásánál tűnt ki aztán a meglepő eredmény. A demokratikus érzelmű gazdák abszolút többsége dr. Tóth Imre kormányfőtanácsos helyett dr. Fajka Lajos öszeszéki kisbirtokos ügyvédet választotta meg az egyesület ügyészévé.

A lelkes éljenzéssel fogadott választás után Fajka Lajos közvetlen szavakban köszönte meg a gazdák bizalmát, ígéretet téve arra, hogy a jövőben kettőzött erővel fog a gazdáknak az érdekében dolgozni.

A román kormány cáfolja, hogy paktumot kötött volna a Magyar Párttal

A magyarok csak a kormányt támogató liberális párttal tárgyalnak.

Bukarest, február 8. A Magyar Párt és a liberális párt paktuma szóba került a kamarában is, ahol Vajda Vojvoda Sándor kérdést intézett Bratlanu miniszterelnökhöz és Tatarescu belügyi államtitkárhoz, felvilágosítást kérve, hogy megkötötték-e a paktumot a Magyar Párttal és ha igen, megfelel-e a valóságnak a paktum, amelyet egyes lapok közöltek. Chirculescu miniszter a következőket mondotta:

— A Magyar Párttal létrejött egyezmény nem a kormánnyal, hanem a liberális párttal jött létre. A liberális kormány ünnepélyesen kijelenti, hogy nincs semmilyen tárgyalása a Magyar Párttal. Hogy a Magyar Párt és a liberális párt között

folynak megbeszélések, az lehet és az is lehet, hogy megegyezés is jött létre közöttük. Azonban bizonyosak lehetnek önök, hogy akár a kormány, akár a párt cselekszik valamit, nem felejtethi el és nem tévesztethi szem elől az ország érdekeit. Kijelenthetem, hogy ilyen kérdésekről nincs, mert nem is lehet szó.

Vojvoda: Megjelent a paktum lényege, de önök nem cáfolták meg.

Chirculescu: A cáfolat megjelent a félhivatalos Vitorul-ban.

Vojvoda interpellációja és Chirculescu válasza közben több ízben heves jelenetekre került a sor.

Felekezeti elleni izgatás miatt egy hónapi fogházra ítélték Kádár Lehel.

"A numerus clausus nem helyesírti hatályon kívül a valóságokról szóló alap-törvényt."

A szegedi törvényszék érdekes megállapításai a fajvédők érveléseivel szemben.

Hosszu halogatás után vasárnap este mégis megérkezett Szegedre Kádár Lehel, a „cselekvő” ébredők vezére és a Szózat vezetője, hogy számot adjon a bíróság előtt azért a beszédéért, amelyet az ébredők szegedi gyűlésén mondott lobogó temperamentummal, természetesen a zsidókérásról. Ez a gyűlés még 1924-ben zajlott le, de a főtárgyalást csak most lehetett megvárni, mert Kádár Lehel csak most jelent meg a törvényszék előtt.

A hétfői tárgyaláson többiben is igen érdekes és figyelemreméltó események történtek. Elsősorban igen érdekesek voltak a tanuvallo-mások, amikor is érdekes szubjektív véleményeket mondtak a tanuk. Figyelemreméltó a törvényszék állásfoglalása és ítélete is.

Kádár Lehel délelőtti tíz óra felé jelent meg a törvényszéken. Amikor Vild Károly elnök be-szólította a terembe, elegáns szakköltben foglalt

helyet a vádlottak padján. Feltűnő élenken né-zetet és mosolyog hátrafelé. Először személyi adatait mondotta be. 1884-ben született Temes-várott, nő, három gyermeke van, kalona nem volt és büntetve kétszer volt izgatásért. Először hatleli fogházra; majd két hétre.

— Kitöltötte már a büntetéseket? — kérdi az elnök.

— Még egyiket sem. Halasztást kaplam.

Most az elnök a vádiratot ismertet. Az ügyész-ség hitfelekezeti elleni izgatás büntette miatt emelt ellene vádat. Kádár ugyanis szónokolt a Széchenyi Moziban 1924 november 10-én, amikor Gömbös és Hájjas helyett csak a más-sodik garattura: Kiss Menyhért és Kádár érke-zett le Szegedre.

— Amikor a zsidókról beszéltem, mondotta, elfog a rettenetes gyűlölet ellenük. A zsidóság letörésére minden eszköz jó és szent; a törvé-

nyes épp úgy, mint a törvénytelen. Mondhatom: mi nem tesszük le a számonkérés gondolatáról. A leszámolás nagy munkáját még nem végez-tük el.

— Ahol mulatni kell ott a zsidó van — mondotta később —, ahol élni kell, ott zsidó van, ahol autóznak, ott zsidó van, de nekünk marad az elgázolás gyönyörűsége. Egy önére-tes nemzet már rég betömlie volna a szájukat. Nagy leszámolás lesz! ...

Ezután arról beszélt, hogy a magyar olyan, mint a türelmes birka, de „sijón az idő, ami-ker a torkukon fogunk toponai.”

Vild elnök ezután azt is ismertet, hogy az ügyeletes rendőrtiszt, Petkóczy tancsós két al-kalommal is figyelmeztette Kádárt.

Nem vagyok bűnös, kezdte védekezését Kádár. — Ezek nem az én szavaim. Én 350 szó-taggal szoktam percnként beszélni, még a par-lamenti gyorsírók sem tudják „levenni” pontos-an beszédemet. Én Mikszdthot idéstem, hogy még a birkáknak is joga van toponai.

— A többi részt mondotta? — kérdezte az elnök.

Nem emlékszem. Én offenzív természetű ember vagyok, de igyekezem betartani, ha le-het, a törvényes formákat.

— Mi tárgya volt a beszédének?

— A zsidó probléma.

— Mi célja volt a zsidó probléma fejtegetésével?

— Az volt a célom, hogy ébren tartsam a tömegekben ezt a problémát, hogy divigem a tömegekbe a fajvédő programot, a zsidóktól való megszabadulást!

A tanukihallgatások következtek ezután, mi-vel Kádár főfájásra hivatkozva, a tárgyalás vé-gén kívánt részletesen beszélni.

Vild dr. Petkóczy Lajos rendőrtanácsos az első tanu, aki mint hatósági biztos jelen volt az ébredő gyűlésen. Kétszer állította meg be-szédében Kádárt. Először akkor, amikor arról beszélt, hogy a törvénytelen eszközök is szentek a zsidóság letörésére.

— Miért szólt közbe tanácsos ur?

— Mert törvényellenesnek tartottam ezeket a fejtegetéseket. Második eseten akkor akasz-toitam meg, amikor a birkákról beszélt, hogy a torkukon fogunk toponai. A kertületi főkapitány rendelkezése hivatalos gyorsíró vette fel a beszédekét.

— Milyen hatással volt ez a beszéd a hall-gatósdra? — kérdezte ezután az elnök.

— Erről csak szubjektív véleményt tudok adni. Tapasztalatom szerint minden szónok tapsot vált ki, ha arról beszél, ami tetszik a hallgatóságnak. De szerintem ez a beszéd nem volt olyan, hogy ezután a hallgatóság csele-kedni fog. A gyűlés rendben folyt le és csu-pán tapsoltak.

— Ha zsidó lett volna a teremben, ezután a beszéd után bántalmazták volna?

— Ezt nem merem állítani. Veszély egydita-lán nem volt.

Vild elnök: A vádlottnak van-e erre valami megjegyzése?

Kádár: Nincsen, csupán annyit, hogy ezt a vallomást egészen korrektnek tartom! Nekem is ez a véleményem!

Baldzs Sándor ügyész: Ezek a kijelentések alkalmasak voltak-e arra, hogy a hallgatóság agresszív legyen?

Petkóczy: A közönség örült, hogy neki tetsző dolgokat mondott Kádár, de nem ragad-tatta el magát.

Szécsényi István védő: Az idézet a birkáról nem felel meg annak, amit Kádár Mikszdthról idézett.

Petkóczy: Eskü alatt vallok; Kádár azt mond a, hogy a „torkukon fogunk toponai.” Ezért szakítottam félbe.

Szöke Gyula a rendőrség kiküldött gyorsírója a következő tanu. Esküt tehet arra, hogy amit lejegyzett, azt Kádár szószerint mondotta.

Kádár: Parlamenti gyorsíró ön?

— Nem.

— Tudja, milyen tempóban beszélek?

— 120-tól—180-ig.

— Én 350-et is elérem sokszor! A leg-gyorsabb szónok vagyok.

— Három évig voltam a MTI szerkesztője — válaszolja erre Szöke. — Elég nagy gyakor-latom van. Természetesen, mindig kihagyom a megszólításokat és az ismételéseket.

A detektívek voltak a következő tanuk. Vild Pál Károly szerint a beszédnek nem volt ko-molyabb hatása a tetszésnyilvánításon kívül.